

Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2005)

Τεύχος 1

παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο
διεθνής περιοδική έκδοση παιδαγωγικών προβληματισμών

Τεύχος 1, Οκτ 2005

Η σχέση του πατρικού επαγγέλματος των νεοεισελθόντων φοιτητών στα ελληνικά Α.Ε.Ι. το 2001 σε σχέση με τον νομό γέννησής τους

Ηλίας Αθανασιάδης

doi: [10.12681/revmata.30921](https://doi.org/10.12681/revmata.30921)

Copyright © 2022, Ηλίας Αθανασιάδης

Άδεια χρήσης [##plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-sa4##](https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-sa4/#).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αθανασιάδης Η. (2022). Η σχέση του πατρικού επαγγέλματος των νεοεισελθόντων φοιτητών στα ελληνικά Α.Ε.Ι. το 2001 σε σχέση με τον νομό γέννησής τους. *Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο*, 1(1), 44–49.
<https://doi.org/10.12681/revmata.30921>

Η σχέση του πατριού επαγγέλματος των νεοεισελθόντων φοιτητών στα ελληνικά Α.Ε.Ι. το 2001 σε σχέση με τον νομό γέννησής τους.

Ηλίας Αθανασιάδης*

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
athanasiadis@rhodes.aegean.gr

Εισαγωγή: η παρουσίαση του θέματος

Η κοινωνική προέλευση των φοιτητών απορρέει από τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά των γονέων τους, όπως είναι το εισόδημα, η επαγγελματική τους κατάσταση, ή το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Στην πορεία του χρόνου, η βαρύτητα των παραγόντων αυτών δεν παραμένει σταθερή, αφού αυτοί μεταβάλλονται στο εσωτερικό του πληθυσμού της χώρας και αντανακλώνται στο εσωτερικό του φοιτητικού πληθυσμού. Ένα ζήτημα που μπορεί να τεθεί είναι αν το εκπαιδευτικό σύστημα και το σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων στα ελληνικά πανεπιστήμια μπορούν να αλλάξουν τις τάσεις υπερ-εμπροσώπησης ή υπο-εμπροσώπησης ορισμένων κοινωνικών κατηγοριών στην Ανωτάτη Εκπαίδευση.

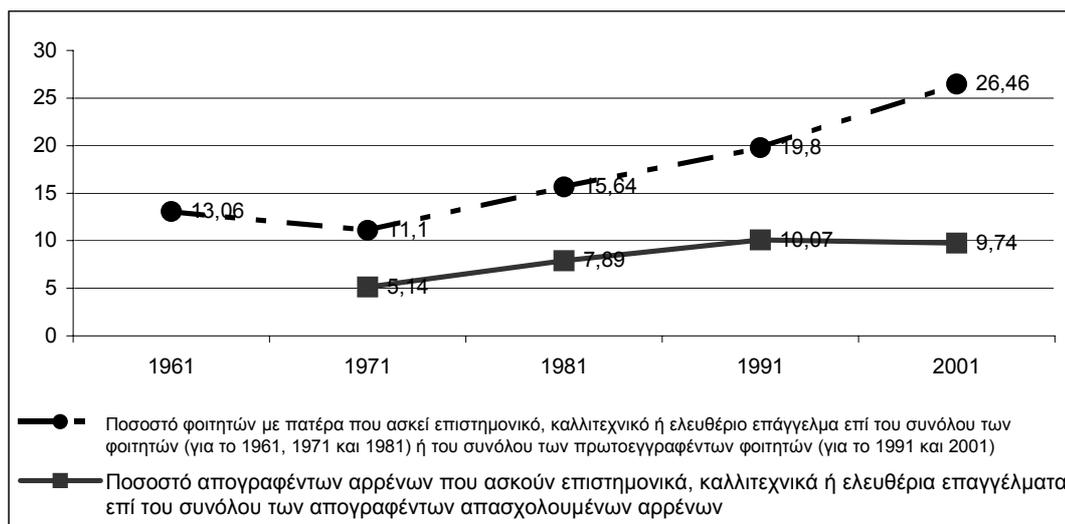
Το θέμα της σχέσης του πατριού επαγγέλματος των φοιτητών με το νομό γέννησής τους έχει ήδη εξεταστεί σε μία συγκριτική μελέτη για τα έτη 1983, 1990 και 1997¹. Αναφερόταν τότε ότι η επιλογή των στοιχείων του 1983, ως αρχής σύγκρισης, οφειλόταν στο ότι κατά το έτος αυτό άρχισε η καταχώριση των στοιχείων των για πρώτη φορά εγγεγραμμένων φοιτητών. Στην παρούσα μελέτη εξετάζουμε το θέμα αυτό με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του 2001 και τη νέα ονοματολογία των επαγγελμάτων. Η κλασική, για πολλά χρόνια, κατάταξη των πατριών επαγγελμάτων στις εκπαιδευτικές στατιστικές είχε ως εξής: α) ελευθέρια και τεχνικά επαγγέλματα, β) επαγγέλματα διεύθυνσης-διοίκησης, γ) επαγγέλματα απασχόλησης σε γραφεία, δ) έμποροι, πωλητές κ.α., ε) γεωργικά, αλιευτικά και δασικά επαγγέλματα, στ) τεχνίτες, εργάτες και χειριστές μεταφορικών μέσων, ζ) προσωπικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ψυχαγωγίας, η) άνεργοι, θ) ένοπλες δυνάμεις και ι) συνταξιούχοι, εισοδηματίες, ανάπηροι. Η ισχύουσα ονοματολογία επαγγελμάτων περιλαμβάνει τα ακόλουθα: α) μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη, β) επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα, γ) τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί, δ) υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, ε) απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές, στ) γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς, ζ) τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, η) χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μηχανημάτων, θ) ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώναντες και μικροεπαγγελματίες, ι) ένοπλες δυνάμεις, ια) μη μισθωτοί που δεν αναζητούν εργασία και ιβ) άνεργοι που αναζητούν εργασία.

* Ο Η. Αθανασιάδης είναι Επιμ. Καθηγητής στο ΠΤΔΕ του Παν. Αιγαίου και διδάσκει Μεθόδους και Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας.

Συγκρίσεις με πληθυσμιακά στοιχεία

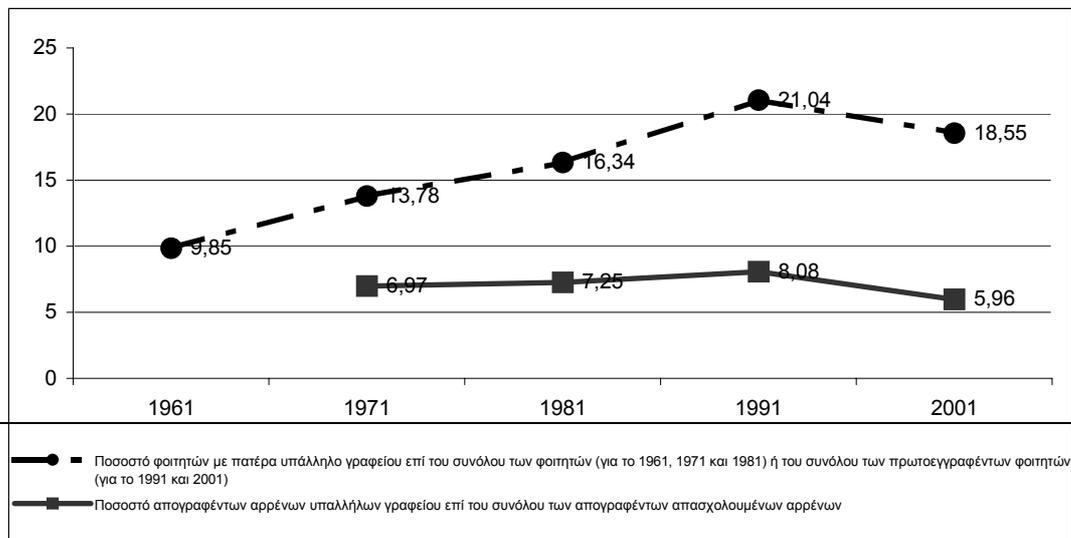
Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση των στοιχείων για το 2001, θα παρουσιάσουμε τη σύγκριση της εκπροσώπησης α) των ασκούντων επιστημονικά και τεχνικά επαγγέλματα, β) των υπαλλήλων γραφείου και γ) των γεωργών, κτηνοτρόφων, αλιέων και δασοκόμων στον άρρενα πληθυσμό της Ελλάδας και στους πατέρες των φοιτητών, κατά τα έτη διεξαγωγής των πέντε τελευταίων απογραφών: 1961, 1971, 1981, 1991 και 2001. Η επιλογή των ετών και των κατηγοριών αυτών οφείλεται στη μεγαλύτερη δυνατή συγκρισιμότητα των διαθέσιμων στοιχείων. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η σύγκριση δεν είναι πλήρης, εφόσον κατά πρώτον δεν διαθέτουμε στοιχεία που θα αντιστοιχούσαν τους πατέρες των φοιτητών σε ένα συγκεκριμένο τμήμα του άρρενος ενεργού πληθυσμού και κατά δεύτερον τα στοιχεία για τους πατέρες των φοιτητών για το 1961, 1971 και 1981 αφορούν στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών, ενώ τα στοιχεία για το 1991 και το 2001 αφορούν στους για πρώτη φορά εγγεγραφομένους φοιτητές.

Στην περίπτωση των επιστημονικών επαγγελμάτων (Σχήμα1), υπάρχει σταθερή υπεροχή του ποσοστού της κατηγορίας αυτής μεταξύ των πατέρων των φοιτητών έναντι των απογραφέντων απασχολούμενων αρρένων η οποία επιτείνεται μετά το 1991, ενώ αντίθετα δέκα χρόνια αργότερα το ποσοστό των ασκούντων επιστημονικά επαγγέλματα παρουσιάζει κάμψη.

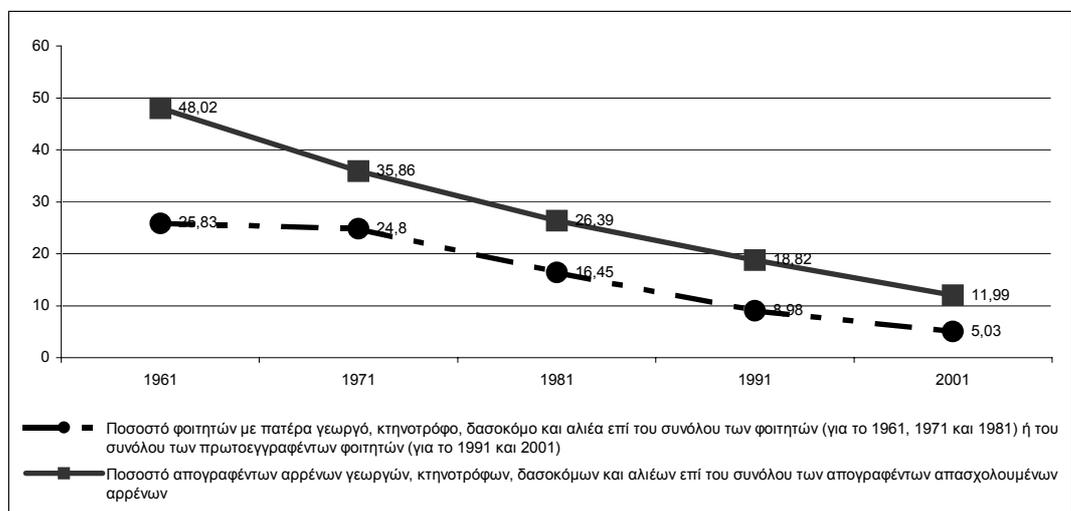
Σχήμα 1

Οι φοιτητές με πατέρα υπάλληλο γραφείου είναι επίσης συγκριτικά περισσότεροι των απασχολούμενων σε γραφεία αρρένων και μετά το 1991 παρατηρείται κάμψη και στα δύο από κοινού εξεταζόμενα στρώματα (Σχήμα 2).

Σχήμα 2

Η εικόνα στην περίπτωση των αγροτικών επαγγελμάτων είναι αντεστραμμένη (Σχήμα 3). Το ποσοστό των φοιτητών με πατέρα αγρότη είναι σταθερά μικρότερο (και ορισμένες φορές μικρότερο από το μισό) του ποσοστού των αγροτών στο σύνολο του ενεργού άρρενος πληθυσμού. Το 2001 το ποσοστό των αρρένων αγροτών δεν υπερέβαινε το 12% του ενεργού άρρενος πληθυσμού και το ποσοστό των φοιτητών με πατέρα αγρότη ανερχόταν στο 5,03 %.

Σχήμα 3

Τελευταία παρατήρηση σε όσα προηγήθηκαν: το 1981 οι φοιτητές με πατέρα που ανήκει σε καθεμιά από τις τρεις επαγγελματικές κατηγορίες είναι περίπου ισοδύναμοι σε αριθμό.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης για το 2001

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία παρουσιάζει, στον Πίνακα 11 που βασίζεται στα απογραφικά δελτία των για πρώτη φορά εγγεγραμμένων φοιτητών κατά το ακαδημαϊκό έτος 2001/2002, τον αριθμό των φοιτητών κατά επάγγελμα του πατέρα τους και κατά νομό γέννησής τους. Παραλείποντας την τελευταία στήλη που αναφέρεται στη μη σαφώς ορισμένη επαγγελματική κατάσταση (η οποία μόλις ξεπερνά το 1% των περιπτώσεων) διαμορφώνεται ένας πίνακας με 54 γραμμές (όσες και οι νομοί της Ελλάδας) και 12 στήλες (αντίστοιχες με τις επαγγελματικές κατηγορίες των πατέρων των φοιτητών). Τον πίνακα αυτόν αναλύουμε με δύο μεθόδους της Ανάλυσης Δεδομένων: την Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών, προκειμένου να εξαχθούν τα κριτήρια διαφοροποίησης των νομών γέννησης των φοιτητών και την Ιεραρχική Ταξινόμηση, προκειμένου να προκύψει μια ομαδοποίηση των 54 νομών με βάση τα πατρικά επαγγέλματα των φοιτητών που απαντώνται περισσότερο.

α) Τα κριτήρια διαφοροποίησης των νομών

Η πρώτη και κύρια διαφοροποίηση των νομών γέννησης των φοιτητών έγκειται στην αντίθεση μεταξύ των πατέρων που αφενός είναι στελέχη διοίκησης και διεύθυνσης και αφετέρου τεχνολόγοι και κεινών που είναι αγρότες ή άνεργοι. Στην πρώτη περίπτωση, ανήκουν οι νομοί Πειραιώς, Δυτικής Αττικής, Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Κέρκυρας, Δωδεκανήσου, Θεσσαλονίκης, Χίου και Ιωαννίνων, ενώ στη δεύτερη οι νομοί Λακωνίας, Ζακύνθου, Ευρυτανίας, Θεσπρωτίας, Κιλίκης, Γρεβενών, Πέλλας, Κορινθίας, Αιτωλοακαρνανίας, Βοιωτίας, Αργολίδας, Ημαθίας και Λευκάδας.

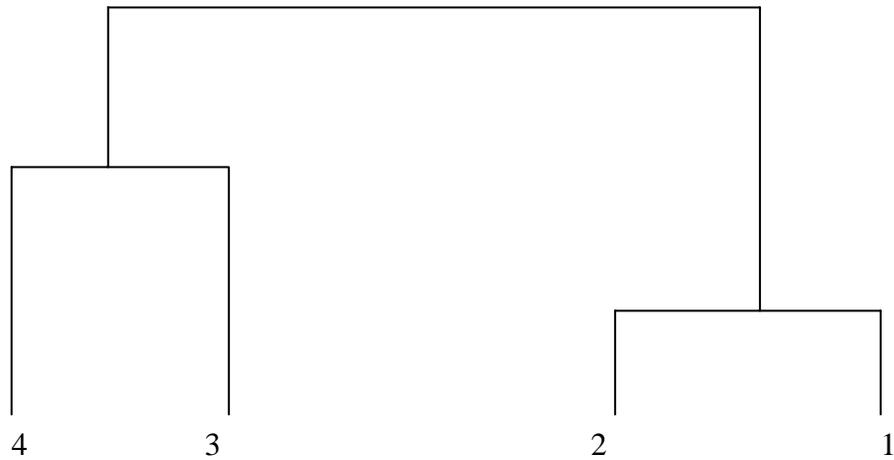
Σε δεύτερο επίπεδο, οι επαγγελματικές κατηγορίες των πατέρων των φοιτητών που διαφοροποιούν τους νομούς απ' όπου οι τελευταίοι προέρχονται είναι οι ένοπλες δυνάμεις και οι αγρότες αφενός και οι ανειδίκευτοι εργάτες και οι άνεργοι αφετέρου. Αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις της πρώτης κατηγορίας είναι οι νομοί Λακωνίας, Χανίων, Έβρου, Λάρισας, Σάμου, Σερών, Ροδόπης, Καρδίτσας, Φθιώτιδας, Χαλκιδικής, Πειραιώς, Ηρακλείου και Αρκαδίας, ενώ της δεύτερης, οι νομοί Ευβοίας, Βοιωτίας, Καστοριάς, Κέρκυρας, Κοζάνης, Κορινθίας, Φωκίδος, Κυκλάδων, Λευκάδας, Πιερίας, Λασιθίου και Ευρυτανίας. Στη δεύτερη αυτή κατηγορία εντάσσονται και φοιτητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό.

β) Οι συσχετίσεις των νομών γέννησης με τα πατρικά επαγγέλματα των φοιτητών

Από τη διασταύρωση των δύο πρώτων κριτηρίων διαφοροποίησης προκύπτει μεγαλύτερη συσχέτιση των αγροτικών επαγγελμάτων με τους νομούς Λακωνίας, Ζακύνθου, Ευρυτανίας, Θεσπρωτίας και Γρεβενών, των ανέργων με το νομό Βοιωτίας, των ανειδίκευτων εργατών με το νομό Ευβοίας, των χειριστών μηχανημάτων με το νομό Κοζάνης, των υπηρεσιών με τους νομούς Χίου, Δωδεκανήσου, Θεσσαλονίκης, Καβάλας και Λέσβου, των στρατιωτικών με τους νομούς Χανίων και Έβρου και τέλος των υπαλλήλων γραφείου, των επιστημόνων-καλλιτεχνών, των τεχνολόγων και των διευθυντικών στελεχών με τους νομούς της Περιφέρειας Αττικής και τους νομούς Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Δωδεκανήσου και Χίου.

Η συγκρότηση ομάδων νομών

Με βάση το επάγγελμα που ασκούν οι πατέρες των φοιτητών που ενεγράφησαν για πρώτη φορά στο Πανεπιστήμιο το 2001, η Ιεραρχική Ταξινόμηση υποδεικνύει τη δημιουργία τεσσάρων ομάδων νομών απ' όπου κατ'άγονται οι φοιτητές οι οποίες διατάσσονται με τον τρόπο που φαίνεται στο παρακάτω σχήμα:

Σχήμα 4. Διάγραμμα Ιεραρχικής Ταξινόμησης των νομών

Η Ομάδα 1 χαρακτηρίζεται κυρίως από το αγροτικό και το στρατιωτικό επάγγελμα των πατέρων των φοιτητών και αποτελείται από τους νομούς:

Δράμας, Καβάλας, Έβρου, Ξάνθης, Ροδόπης, Πιερίας, Χαλκιδικής, Φλώρινας, Καρδίτσας, Λαρίσης, Μαγνησίας, Τρικάλων, Άρτας, Πρέβεζας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας, Αχαΐας, Φθιώτιδος, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Λέσβου, Σάμου, Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων.

Στην Ομάδα 2 περιλαμβάνονται οι νομοί στους οποίους οι γονείς των φοιτητών είναι συγκριτικά περισσότερο γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς:

Ημαθίας, Κιλίκις, Πέλλας, Σερρών, Γρεβενών, Θεσπρωτίας, Ζακύνθου, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας, Φωκίδας, Αργολίδας, Κορινθίας, Λακωνίας, Κυκλάδων και Λασιθίου.

Την Ομάδα 3 αποτελούν οι νομοί γέννησης των φοιτητών:

Καστοριάς, Κοζάνης, Κέρκυρας και Εύβοιας. Στην ίδια ομάδα περιλαμβάνονται οι φοιτητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό. Οι πατέρες των φοιτητών στην ομάδα αυτή εργάζονται κυρίως ως ανειδίκευτοι εργάτες, τεχνίτες, βιομηχανικοί εργάτες, προσωπικό παροχής υπηρεσιών και πωλητές.

Τέλος, στην Ομάδα 4 οι πατέρες είναι κυρίως επιστήμονες, καλλιτέχνες, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη, τεχνολόγοι και υπάλληλοι γραφείου. Νομοί γέννησης των φοιτητών είναι οι ακόλουθοι:

Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Πειραιώς, Χίου και Δωδεκανήσου.

Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, η διαφοροποίηση των δύο πρώτων ομάδων νομών από τις επόμενες συμβαδίζει με το πρώτο κριτήριο διαφοροποίησης του συνόλου των νομών για το οποίο μιλήσαμε παραπάνω.

Συμπεράσματα

Στη μελέτη που αναφέραμε και η οποία αφορούσε στην ανάλυση στοιχείων για τα έτη 1983, 1990 και 1997 προείχε η διαφοροποίηση του αγροτικού πατριού επαγγέλματος από τα υπόλοιπα. Η

διχοτομία αυτή, μερικά χρόνια αργότερα, παίρνει μια άλλη μορφή. Τα στοιχεία του 2001, με τη νέα ονοματολογία επαγγελμάτων φέρνουν κοντά στα αγροτικά επαγγέλματα αφενός τους ανέργους, αφετέρου, σε πολύ μικρότερο βαθμό, τους υπηρετούντες στις Ένοπλες Δυνάμεις. Απομένει να εξεταστεί, υπό το φως νεότερων στοιχείων, πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις που μελετήσαμε μετά το 2001.

Βιβλιογραφία

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα Απογραφής*

Πληθυσμού 1961, 1971, 1981, 1991, 2001.

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Στατιστική της Εκπαίδευσης 2001* (υπό ηλεκτρονική μορφή).

Αθανασιάδης, Η. (1995), *Παραγοντική Ανάλυση Αντιστοιχιών και Ιεραρχική Ταξινόμηση*. Αθήνα, Νέες Τεχνολογίες.

Αθανασιάδης, Η. (2001), «Η κοινωνική προέλευση των δασκάλων». *14ο Πανελλήνιο Συνέδριο Στατιστικής*, Σκιαθός, Ε.Σ.Ι.

Αθανασιάδης, Η. (2002), «Η γεωγραφική κατανομή της κοινωνικής προέλευσης των φοιτητών». *Τετράδια Ανάλυσης Δεδομένων*, 2, 95-102.

¹ Αθανασιάδης, Η. (2002), «Η γεωγραφική κατανομή της κοινωνικής προέλευσης των φοιτητών». *Τετράδια Ανάλυσης Δεδομένων*, 2, 95-102.